

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Commvni,
Excommunicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

5 Quis absoluat à Censura reseruata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

nunc habent, non posse argumentum sumi ad Parochorum consuetudinem eliciendam. Et ideo ipsi consulant consuetudinem in vnoquoque Episcopatu receptam, & illam obseruent: nam consuetudo sicut dare potest iurisdictionem, ita & auferre. Nec possum negare, quin in prædicta Extravaganti talis usus, seu consuetudo insinuetur: quæ fortasse potuit esse recepta in vrbe, quamvis non esset in orbe.

Præter hæc vero responderi posset dupliciter: primo textum illum esse accommodate intelligendum de excommunicationibus iuris, à quibus Parochi non possunt absolvere: & hoc insinuat Glossa ibi, solum asserens exemplum de excommunicatione reservata. Secundo responderi potest, licet Pontifex dicat, se non intendere, vt Religiosi ipsi habeant in audiendis confessionibus, quam Parochi: non tamen dicere, se velle, vt habeant omnia, quæ habent Parochi. Et ita, licet Religiosis potestatem illam non concesserit, non satis inferitur Parochos eam non habere. Est autem Extravagans illa reuocata per Clementinam *Dudum*, de privilegiis. Itaque vbi de contraria consuetudine non conflictat, prædicto communi iure standum censet.

SECTIO V.

Quis possit absolvere à censura per canonem reservata.

1
Arguatur
genialis.

Ultima regula in hac materia fit: A censuris per canonem reservatis solus author canonis, vel eius Superior, vel qui ab eis potestatem habuerit delegatam, potest absolvere.

Aliquid de
exco-
municato
necesse
est
notare
nam de
exco-
municato
notat.

Hæc est manifesta. Sumiturque ex dicto cap. *Nuper*, fere quoad omnes partes, quas includit. Vna est negatiua, scilicet: quod alij non possint. Et hæc patet: nam vt ibi dicitur, tunc concedere censuram author canonis facultatem, quando non reservatur: ergo per reservationem tollit facultatem absoluenti. Quod etiam facile ostendi potest ex dictis supra de reservatione casuum in foro penitentiarum: est enim eadem proportionalis ratio; nam vtque absolutio est actus iurisdictionis, quam ordinarius iudex, seu Pastor potest sibi reservare. Pars autem affirmatiua quoad ipsum auctorem canonis, per se nota est: quia eius est solvere, cuius fuit ligare. Atque eadem ratione manifestum idem est, quoad Superiorem: debetque hæc particula eodem modo intelligi, quo eadem declarauimus in censuris ab homine latis: est enim in huiusmodi censuris à iure eadem ratio, & proportio. Atque idem fere est de eadem parte, quoad potestatem delegatam: nam sicut in aliis casibus, ita & in his potestas hæc delegari potest, vt constat etiam ex vfu Ecclesiæ, & ex communicatione iurisdictionis, quæ delegabilis est. Nihil est autem in his casibus peculiare, quod hanc delegationem impediatur. Item ex dicto cap. *Nuper*, in quo author canonis non reservans censuram, facultatem absoluenti aliis concedere censetur: ergo supponitur in eius potestate, & arbitrio esse dare huiusmodi facultatem, etiam in eis casibus, quos sibi reservat. Adde etiam ex superius dictis, potestatem delegandi hanc iurisdictionem esse in omnibus illis, qui ordinario iure, seu ex officio possunt ab aliis censuris absolvere: nam quoad hoc etiam eadem est ratio de iis casibus, & de aliis omnibus proportionem seruata.

Quadam pro delegatione censuræ reservatæ notantur.

2

In ori-
nariis
muni-
cipali-
bus
delo-
gis.

In hac ergo assertionem, & in omnibus partibus eius, quantum ad rem spectat, nulla noua difficultas occurrit. Solum circa modum, & verba, quibus hæc delegatio fieri solet, oportet nonnulla aduerte-
Fr. Suarez, tom. 3.

re, quæ ad practica dubia expedienda conferre poterunt. Potest ergo hæc delegatio fieri solum pro casu extremæ necessitatis, seu articuli mortis: & hoc modo facta est, communi iure, & perpetua consuetudine, omnibus Sacerdotibus, & pro omnibus censuris reservatis, ratione cuiuscunque culpæ, sine exceptione, neque ex parte Sacerdotum, neque ex parte culparum, iuxta doctrinam Concilij Tridentini sess. 14. cap. 7. De qua re multa possent dici, & dubitari: tamen coincidunt cum illis, quæ in simili puncto diximus circa absolutionem peccatorum in foro sacramentali: & eandem resolutionem hic habent: ibi ergo videri possunt. An vero hæc potestas, quoad absolutionem à censuris, extendatur ad non Sacerdotes, pro illo articulo mortis dicemus inferius.

Secundo delegatur hæc potestas communi iure in aliquibus casibus, vt in cap. *Mulierem*, de Sententia excommunicat. committitur Episcopis, vt absoluant certas personas à sententia canonis, *Si quis suadente*. Et similis concessio habetur in cap. *de Monialibus*, & cap. *vt eodem tit. & de Legatis* Papæ in cap. *Quod translatorem*, & c. *Excommunicatis*, de offic. Legati. Sic enim in Concilio Tridentino sess. 24. cap. 6. committitur Episcopo potestas absoluenti subditos ab omnibus casibus occultis Sedi Apostolicæ reservatis: de quo decreto multa dicta sunt loco supra citato de Sacramento penitentiarum, quæ in absolutione à censuris eodem modo procedunt. De hac ergo concessione iuris nihil dicendum occurrit: sed solum consideranda esse verba canonis, & iuxta illa de huiusmodi facultate iudicandum esse. Et quidem, si concessio sit particularis ad determinatam censuram, res erit facilior, quia verba etiam erunt determinata, & particularia. Quando vero concessio est generalis, & per vniuersalia verba, poterit esse in eius interpretatione nonnulla maior difficultas: ad eius tamen intelligentiam conferre poterunt, quæ statim de aliis concessionibus annotauimus: nam quoad hoc est in omnibus eadem ratio.

Alio ergo modo potest hæc delegatio, seu concessio fieri ab homine, vt ita dicam, & interdum fit solo verbo, determinata personæ, vel in particulari casu, vel in generali. Aliquando vero fit per priuilegia perpetua, vt sunt illa, quæ conceduntur Religiosis: quomodo nostris Confessoribus concessa est à Pontificibus facultas absoluenti ab omnibus censuris reservatis etiam Summo pontifici, exceptis illis, quæ continentur in Bulla Cœnæ Domini. Et alia Religiones, præsertim Mendicantes, alia priuilegia huiusmodi habent, vt videre licet in compendio priuilegiorum, titulo, *Absolutio quo ad seculares*. De quorum interpretatione non est nunc dicendum à nobis: nam sufficiunt supra dicta de casibus reservatis, præter alia communia, quæ statim addemus: cetera enim consulendo, & attente considerando ipsa priuilegia, facile intelliguntur.

Denique aliquando fit hæc concessio generalis, per lubilæum in ordine ad indulgentiam, à qua lucrandam, vel per alia diplomata Pontificia, quæ ad certum tempus conceduntur, ob aliquam publicam causam: qualis est concessio, quæ fit per Bullam Cruciatæ, de cuius expositione multa in Hispania scripta sunt, & de lubilæo scripsit Nauarrus: & quoties tales concessiones fiunt per Bullas, seu lubilæum, nouæ oriuntur dubitationes practicae, quæ vix possunt sub scientiam cadere: & ideo fere non est necesse aliam regulam hic constituere, nisi vt ab hominibus doctis proprietas verborum consideretur, & iuxta principia iuris, vel alia à Theologis recepta verba explicentur.

Illud vero prætermitti hoc loco non potest, quod ad explicandas vniuersales clausulas necessarium est, interdum enim conceditur indulgentia plena-

plenaria per Bullam, & nihil aliud additur, quod ab ab-
 conceditur illa indulgentia sub hac forma, *per mo-*
dem lubilai, & nihil aliud explicatur: nonnunquam
 additur clausula generalis, ut possit quis absolui ab
 omnibus censuris, vel ab omnibus censuris referua-
 tis etiam Summo Pontifici; & nulla sit in particula-
 ri specificatio, neque etiam sit vlla exceptio. Sæpius
 vero additur exceptio censurarum Bullæ Cœnæ
 vel è contrario aliquando horum etiam sit specifica
 concessio, quæ interdum est absoluta sine declara-
 tione, aliquando cum aliqua expressa additione, vel
 exceptione. Denique interdum datur absoluta fa-
 cultas absolueudi, interdum sub aliqua conditione,
 ut v. g. *Satis f. d. a. p. t.*, vel alia simili. De quibus for-
 mulis nonnulla notanda sunt, ex quibus poterunt
 facile alia intelligi: nam licet possint aliis modis va-
 riarì, erunt potius materialiter, quam formaliter
 diuersæ.

7 Prima igitur concessio solius indulgentiæ plena-
 riæ ad rem præsentem est impertinens; quia certum
 est ex vi illius non concedi facultatem obtinendi
 absoluitionem à censuris: nam hæc duo beneficia, ac
 privilegia sunt valde diuersa; & licet vnum interdum
 concedi soleat in ordine ad aliud, tamè absolute, &
 secundum se considerata, vnum in alio non conti-
 netur: sicut è contrario concessa facultate absolue-
 di à quibuscunque censuris, vel peccatis; non prop-
 terea conceditur indulgentia plenaria, ut per se no-
 tum est. Vnde in Bullis datis in fauorem Religionum
 sæpe conceditur, vel actiue facultas absolueudi à
 censuris referuatis; vel passiue, ut ex eis absolui pos-
 sint, & nulla conceditur indulgentia. E contrario
 vero per grana benedicta sæpe conceditur indulgen-
 tia, & non facultas dandi, vel obtinendi absolutio-
 nem à censura.

8 Dices per indulgentiam plenariam tollitur om-
 nis poena pro peccato debita; sed censura est quædā
 poena peccati: ergo. Respondetur: Si argumentum
 quidquam valeret, probaret, post concessam indul-
 gentiam non esse necessariam absoluitionem à cen-
 sura; sed solum lucrari indulgentiam, ut per ipsam
 tollatur: quod est euidenter falsum, tum quia ad lu-
 crandum indulgentiam necesse est, ut præcedat ab-
 solutio à censura, per se loquendo; & ideo sæpe con-
 ceditur hæc facultas propter fructum indulgentiæ:
 tum etiam quia per indulgentiam non tollitur om-
 nis Ecclesiastica poena; sed illa, quæ apud Deum ma-
 net propter peccata commissa post remissionem eo-
 rum, quæ vel in alia vita luenda est, vel in hac per
 satisfactionem propriam expianda: & ideo ad sum-
 mum tollitur per indulgentiam necessitas huius
 satisfactionis, non vero absoluitionis, vel dispen-
 sationis censurarum, vel irregularitatum, aut simi-
 lium poenarum.

9 At vero quando in concessione indulgentiæ
 additur, *per modum lubilai*: quidam putant per illam
 particulam concedi facultatem absolueudi ab om-
 nibus censuris. Quod indicat Iacobus de Grassis in
 lib. 4. Casuum conscient. cap. 15. num. 29. nam illa
 particula, *per modum lubilai*, aliquid addit supra in-
 dulgentiam: ipse autem putat lubilæum præter in-
 dulgentiam continere potestatem commutandi
 vota, & absolueudi à censuris, & casibus referuatis:
 & ideo cum indulgentia per modum lubilai con-
 ceditur, facultatem etiā absolueudi à censuris con-
 cedi sentire videtur. Veruntamen id non est verisi-
 mile, quia explicatio illius vocis *lubilai*, & quod to-
 tam illam potestatem includat, nullo iure, aut au-
 thoritate ostenditur. Vnde licet cum lubilæo sæpe
 soleat illa potestas, vel facultas concedi: tamen lu-
 bilæus proprie eam non significat: sumpta est enim
 illa vox ex Scriptura, in qua *lubileus* annum remis-
 sionis significabat: & inde translata est ad signifi-
 candam plenam remissionem, quæ per indulgen-

tiam conceditur. Deinde illa potestas commutandi
 vota, vel absolueudi à censuris, non est definita, &
 certa: sed interdum ampla est, & interdum magis
 restricta: ergo in absoluta voce lubilai non potest
 intelligi concessa aliqua potestas huiusmodi. Quan-
 ta enim illa erit? non amplissima, quia hæc non sem-
 per, sed raro conceditur: neque cum certa aliqua
 restrictione, quia hæc nulla est definita, sed arbitra-
 ria, ad voluntatē concedentis: non est ergo verisimi-
 le, tam grauem potestatem tam confusè concedi: &
 ideo quoties conceditur, speciatim exprimitur, &
 etiam si lubilæus concedatur, ut ex vñ constat. Quā-
 do ergo indulgentia conceditur per modum lubi-
 lai, nihil aliud significat, nisi concedi indulgentiā
 plenariam, qualis concedi solet in lubilais. Quod si
 simul dicatur concedi indulgentia plenaria ad in-
 star lubilai, est repetitio quædam ad maiorem ex-
 plicationem, & commendationem indulgentiæ, nō
 vero est noua concessio.

10 Ut ergo potestas absolueudi à censuris concessa
 intelligatur, necesse est, ut apertis verbis exprima-
 tur: tunc vero si verba sint vniuersalia, ab omnibus
 censuris, dubitari potest, an in ea concessione com-
 prehendantur censuræ referuata. Videntur enim
 comprehendì, tum quia verba vniuersalia sunt, tum
 etiam, quia alias nulla fieret specialis concessio:
 quoniam ad absolueudum à censuris non referua-
 tis necessaria non est, cum ex iure communi con-
 iuncta sit cum potestate absolueudi à mortalibus
 peccatis. Ego vero existimo in primis, vel nihil
 quàm, vel rarissime fieri concessionem sub illa præ-
 cisa forma verborum: quia esset valde confusa, &
 incerta: & auctonomia, aut fere nulla, ut rationes factæ
 declarant. Deinde dico, si talis concessio fiat, non
 esse extendendam ad casus referuatos, tum propter
 C generalem regulam iuris, quod in generali concessione
 non veniunt ea, quæ quæ non est in vniuersali in specie
 concessurus: quæ est 81. in 6. & habetur etiam in cap.
 vlt. de offic. Vicar. in 6. & notauit Antonius 3. part.
 tit. 24 cap. 77. §. 1. de qua plura statim: tum etiā quia
 quando casus referuati conceduntur, semper con-
 uenerunt exprimi in privilegio, vel Bulla: ergo
 quando non exprimiuntur, signum est concessionem
 ad illa non extendi: tum etiam quia illa verba suffi-
 cienter, & in toto rigore habent effectum, si deur
 facultas absolueudi à censuris: & licet dicatur, ab om-
 nibus illa distributio sufficienter intelligitur de om-
 nibus speciebus censurarum: ergo ita est inter-
 pretanda illa concessio, ut salua verborum proprie-
 tate, vel comuni iuri, vel aliorum, minimū deroget.

11 Ex quo cum proportionem sequitur, quando con-
 ceditur generalis facultas absolueudi à casibus re-
 seruatis Summo Pontifici, sub ea concessione non
 comprehendì casus referuatos in Cœnæ Bulla, e-
 tiam si expresse non excipiantur. Ita Couarruias,
 & Nauarrus, quos refert, & sequitur Iacobus de
 Grassis lib. 4. Decis. cap. 18. num. 2. qui idem habet
 cap. 15. num. 76. Et ratio est eadem, quia illa censu-
 ræ iuxta vñ, & morem Ecclesiæ habent specia-
 lem rationem, & grauitatem, ac referuationem, ra-
 tione cuius non censentur comprehendì sub clau-
 sula generali: & ideo quando conceduntur, semper
 exprimiuntur iuxta stilum Romanæ curiæ. Dices:
 Etiam quando non conceduntur, expresse exci-
 piuntur: ergo si non excipiantur expresse, intelli-
 gentur concessæ. Respondetur negando consequen-
 tiam, quia ex negatione, scilicet expressionis, recte
 inferitur negatio, scilicet concessio: ex negatione
 autem expressæ exceptioni non recte inferitur af-
 firmatio, seu positua concessio. Præsertim quia
 plus requiritur, ut intelligatur iurisdicctio concessa,
 quam sola omisso alicuius verbi, seu exceptionis
 expressæ, quæ multis de causis potest contingere. Et
 alioqui semper relinquitur præsumptio in contra-
 rium, propter specialitatem illorum casuum.

Hinc

7 Per solam
 concessio-
 nem indul-
 gentiæ ple-
 nariæ non
 datur fa-
 cultas, ut
 quis à cen-
 sura absol-
 uatur.

8 Obiectioni
 occurrunt.

Vide Nau-
 arrum de
 lubilæo,
 notab. 19.

9 Num quā-
 do datur
 indulgen-
 tia per
 modum
 lubilai, da-
 tur facul-
 tas absol-
 uendi à
 censuris.
 Grassis
 opinio.

Resolutio.

10 An concessio
 facultatis
 absolueudi
 ad ab-
 soluendum
 ab omni-
 bus cen-
 suris com-
 prehendantur
 etiam re-
 seruata.

Antonius.

11 Concessio
 facultatis
 absolueudi
 ad ab-
 soluendum
 a casibus
 Papa refer-
 uatis, non
 comprehenduntur
 contentum
 Bullæ Cœ-
 næ.
 Couarrua,
 Nauarrus,
 Grassis.
 Obiectio
 soluitur.

Hinc ulterius eadem proportionem, & rationem inferunt scriptores, praesertim moderni, in concessione generali omnium censurarum Papalium, etiam contentarum in Bulla Coenae, non intelligi comprehensionem excommunicationem propter peccatum heresis. Ita docent Nauarrus cap. 27. num. 275. & Couarruias in cap. Alma, par. 1. §. 11. num. 15. & Iacobus de Graffis dicto lib. 4. cap. 15. num. 25. & Vgolinus tab. 1. cap. 3. §. 4. num. 10. Ex eisdem fundamentis, quod specialis casus non comprehenditur sub generali clausula, & praesertim in mandatis & commisionibus, iuxta cap. Qui ad agendum, de Procuratoribus, in 6. hic autem casus iuxta usum, & morem Ecclesiae valde specialis censetur. Unde quando Papa illum concedere vult, eum exprimit, etiam post vniuersalem concessionem casuum Bullae Coenae, vt anno 1589. fecit Sixtus V. in quodam lubileo. Et postea similem facultatem concessit Clemens VIII. in alio lubileo anni 1594. Et à simili citari solet cap. Frater noster, 19. quæst. 1. ubi: *In causa fidei, vel criminis.* Nihilominus tamen addit Graffis supra, aliter haberi in praxi de hæretico occulto incidente in excommunicationis censuram. Idem citatur ex Nauarro consil. 15. de Sententia excommunicat. ubi nihil reperio. Fundari tamen potest illa praxis in vulgari regula, quod privilegium Principis latissime est interpretandum, iuxta cap. Quamvis plenius, de Præbend. in 6. Quæ regula maxime procedit in his beneficiis, quæ bonum continent animarum, qualis est facultas absolendi à reſervatis. Neque obstat quod heresis habeat specialem gravitatem, quia licet hoc sit verum in ratione culpæ, non tamen in ratione reſervationis, quæ fit v. g. per Bullam Coenae: nam eisdem verbis, & eodem modo reſervantur reliqua crimina. Sicut inter percussiones clericis valde specialis est percussio Sacerdotis, & nihilominus sub facultate generali absolendi à percussione clericorum comprehenditur: quia quoad reſervationem omnes inferiores ordines æquiparentur. Sic ergo in præſenti. Atque hoc ſignificant Pontifices, quando concedendo hanc facultatem generalem absolendi à reſervatis, excipiunt casum heresis. Sed de praxi mihi non conſtat, Et cætera facile ſolui poſſunt: nam fauor fidei, fauor est animarum: imo hic cenſetur maior, quam priuatum commodum vnius, vel alterius, & ſpecialitas heresis non conſtituitur in gravitate delicti, ſed etiam in reſervatione, iuxta mentem Pontificum, vſu, & verbis declaratam: licet interdum propter tollendas opiniones expreſſe addatur exceptio. Quæ propter diſcedendum non cenſeo à priori ſententia, quamvis non negem hanc poſterioreſſe eſſe probabilem, & nulla ratione caſumniari, aut cenſura notari poſſe.

Uterius vero inquiri ſolet, an cum Pontifex concedit generali clauſula cenſuras ſibi reſervatas, cenſendus ſit concedere etiam cenſuras, quas inferiores Episcopi ſibi ſpecialiter reſervant. Videri enim poſteſt non concedere, tum quia illa reſervatio diſtincta eſt, tum etiam quia Pontifex id, quod ad ſe pertinet, ſpecialiter concedens, non videtur in aliquo velle derogare proprio iuri Episcoporum: ſicut quando Pontifex fert legem generalem, non intelligitur derogare propriis conſuetudinibus, vel ſtatutis particularium prouinciarum, cap. 1. de Conſtitut. in 6. ergo ſimiliter, &c. Propter hæc quidam cenſent in ea clauſula generali non contineri cenſuras Episcopis reſervatas. Cui ſententia fauet Nauarrus in cap. Ita quorundam, de ludæis, notab. 11. num. 71. & in Summa cap. 27. num. 261. quatenus dicit eum Hoſtienſis, & alii, ſi in idem peccatum concurrant ſimul reſervatio Papæ, & Episcopi, ablata reſervatione Pontificia, non intelligi ablatam Episcopalem de rigore iuris: nam concurrentibus duobus impedimentis, vno ſubla-

to non intelligitur alterum auferri, cap. Ex tuarum, de Authorit. & vſu pallii. Atque ita etiam ſenſit in prædicta dubitatione Iacobus de Graffis dicto lib. 4. c. 15. num. 28. ſtando in rigore iuris. Additque decretum Concilij Tridentini, ſeſſ. 25. cap. 18. de Reformat. ubi ſtatuit, vt Eccleſiæ canones indiſtincte ſeruentur: ex quibus vnus eſt vt Episcopi poſſint ſuos caſus reſervare.

Addunt nihilominus hi authores, vſu receptum eſſe, vt per illam clauſulam hæc etiam poteſtas conceſſa intelligatur. Et mihi videtur hæc intelligentia iuridica, & veriſſima. Primo quidem, quia conſuetudo eſt optima legum, vel priuilegiorum interpres: unde cum ipſi Episcopi hunc vſum videant, & non reclamant, ſignum eſt eos intelligere in prædicto ſenſu Pontificis conceſſionem. Secundo, in lubileo eſt ſpecialis ratio, quam conſiderauit Vgolinus ſupra: quia finis illius conceſſionis eſt, vt penitens poſſit diſponi ad lucranda indulgentia media abſolutione Confectoris à ſe electi: ſed ad illum finem neceſſaria eſt ablatio reſervationis, non tantum Pontificalis, ſed etiam Episcopalis: ergo vt conceſſio ſit ad æquata intentioni concedentis, extendenda eſt ad cenſuras etiam Episcopo reſervatas. Quæ ratio eſt optima coniectura, ex qua vterius colligendum eſt Pontificem intellexiſſe illam clauſulam vniuerſalem fuiſſe ſufficientem ad explicandam illam ſuam voluntatem, & generalem conceſſionem. Unde vterius nos colligere poſſumus: quodcumque ſit conceſſio illis verbis, etiam ſi non ſit propter illum finem, ſed propter fauorem, vel priuilegium alicuius Religionis, vel alium ſimilem finem, ſemper eſt cum eadem amplitudine declarandum: quia verba ſemper habent eandem ſignificationem, & præterea materia ſemper eſt fauorabilis, & amplianda.

Tandem magis ex propriis poteſt hoc ita explicari: nam ſine dubio Pontifex poteſt abſolvere à cenſuris reſervatis Episcopis tanquam illis ſuperior. Neque enim poteſt inferior reſervare cenſuram reſpectu ſui Superioris, ſed ſolum reſpectu eorum, qui ab ipſo pendent, vt conſtat ex dictis ſupra de caſuum reſervatione; & eſt per ſe notum ex ordine iuriſdictionum. Poteſt ergo Papa etiam delegare hanc poteſtatem abſolendi à cenſuris Episcoporum, non obſtante reſervatione eorum: in quo etiam non eſt dubium, tum ex ſuprema poteſtate Pontificis: tum etiam quia delegatus Papæ, vt ſic, non pendet in ſua iuriſdictione, ab Episcopo, tunc vterius Papa per prædicta verba concedit poteſtatem abſolendi ab omnibus cenſuris, à quibus ipſe poteſt abſolvere: ergo concedit poteſtatem abſolendi etiam à caſibus Episcopo reſervatis. Quocirca ibi proprie non interueniunt duo impedimenta, quia non ſunt duæ cenſuræ, vel duæ reſervationes, quæ poſſint impedire iuriſdictionem datam à Superiore; quia reſervatio ab Episcopo facta non poteſt limitare iuriſdictionem à Papa conceſſam: de quo plura in ſuperioribus dicta ſunt.

Maneat abſolutus ab omnibus cenſuris, qui aliquam per obliuionem omittit: ita vt peccatum iam reſervatum non maneat.

Occurrunt tamen nonnulla frequentia dubia circa huiusmodi conceſſionem, & vſum eius, explicanda. Primum eſt, an, ſi quis confeſſetur habenti poteſtatem abſolendi ab omnibus cenſuris reſervatis, animo obtinendi abſolutionem ab omnibus, quibus ſe ligatum eſt, cognoscat, ſi ob obliuionem aliquam fortasſe omittat, ita vt in particulari eius abſolutionem non poſtulet, nihilominus ab omnibus maneat abſolutus; &

*Resolutio
priori par-
te.*

consequenter peccata illa oblita, quæ mediante censura reservata erant, iam reservata non manent. Respondetur, si quis in eo casu solum petat absolutionem illius censure, quam in se agnoscit, & ab illa tantum in particulari absoluitur; alias, quarum non recordatur, non tolli: quia licet in absolvente sit potestas, tamen in eo casu ille non vitur ad omnes censuras tollendas, sed ad vnam tantum, quæ ipsi proponitur. At vero si non obstante particulari propositione, seu declaratione vnius censure Iudex generaliter absoluat ab omnibus censuris, omnes tollit, quæ sub eius cadunt potestate, ob rationem contrariam, quia potestatem habet de se efficacem, & ea vitur cum intentione conferendi effectum. Neque est aliquid, quod talem effectum possit impedire; quia ad absolvendum à censura non est necessaria ex parte absolventis scientia talis censure in particulari: nam quotidie datur absolutio generalis absque hac particulari notitia; imo sæpe datur absolutio conditionata, *Absolutio res si indiget*, quæ nullam cognitionem supponit alicuius censure, quæ tali personæ insit, sed solum quod potest inesse. Vnde multo minus requiritur scientia ex parte eius, qui absoluitur, ut per se notum est. Præterea quia ut supra vidimus, potest quis censura ligari ignorans: ergo & absolui. Patet consequentia, tum quia hi duo actus ligandi, & absolvendi proportionem inter se servant; tum etiam quia alias qui ignorat, vel oblitus est censure, quam incurrit, absque remedio absolutionis procurandæ relinqueretur.

*Differentia
prima in-
ter absolu-
tionem à
peccatis
& censuris.*

Imo in hoc est notanda differentia inter peccata oblita, & censuras; quod peccata oblita, & ideo non confessa non tolluntur per se per absolutionem sacramentalem, sed tantum per accidens & concomitantem; propter quod semper manent obnoxia simili iudicio, ita ut necesse sit eorum absolutionem petere, si in memoriam veniant; censure vero etiā oblite per se tolluntur per absolutionem generalem, ita ut necessaria non sit alia absolutio earum, etiam si in memoriam redeant. Ratio differentie est quia iudicium sacramentale, in quo datur absolutio peccatorum, per se requirit integram causæ cognitionem, eo quod ad internam salutem, & curam animæ, & ad satisfactionem diuinæ offensionis ordinatur: & ideo per se est iure diuino institutum, ut omnia peccata mortalia clauibus subiciantur; non est autem tale præceptum Ecclesiasticum de censuris impositum, quia absolutio à censura per se non habet alium effectum, neque ad alium finem intrinsece ordinatur, nisi ad tollendum illud Ecclesiasticum impedimentum: & ideo quacunque ratione auferatur ab eo, qui sufficientem habet potestatem, non manet alia obligatio.

*18
Secunda
differentia.*

Sicut etiam ex eadem radice est alia differentia inter absolutionem à culpa, vel à censura, quod absolutio à culpa non potest dari, nisi supposita accusatione, seu confessione alicuius culpe: vnde qui nullo modo confessus est; non potest generaliter absolui à peccatis, sub ea conditione tacita, vel expressa, *Si indiget*: absolutio vero à censuris potest hoc modo dari, ut constat ex vsu. Ratio vero est, quia absolutio sacramentalis supponit aliquam cognitionem vinculi absolventis, & requirit materiam tanquam partem essentialem illius Sacramenti, & iudicii; quæ materia posita est in actibus penitentis, præsertim in confessione, quæ aliquo modo contritionem indicat: at vero absolutio à censura neque habet illam peculiarem rationem, neque semper seruat perfectam iudicii formam: & ideo datur de censuris etiam omnino ignotis Iudici, solumque requirit, ut is, qui absoluitur, moraliter censetur capax talis absolutionis, si illa indiget. Item est alia differentia, quod à culpa nemo absoluitur, nisi voluntarius, quia requirit sacramentalis

A absolutio voluntariam accusationem: à censura vero potest quis absolui etiam inuitus. Item illa tantum potest ferri in præsentem: hæc etiam in absentem: & alia possunt facile excogitari.

Hæc ergo ratione censure oblita, etiam si reservata sint per se, ac directe tolluntur per absolutionem generalem censurarum, datam ab eo, qui potestatem habet, vel ex se, vel per privilegium, vel virtute iubilæi, & consequenter etiam tollitur culparum reservatio. Atque ita sentiunt communiter scriptores, ut refert, & sequitur Couarruias in cap. Alma, part. 1. §. 11. num. 12. ubi citat Paludanum, Gabrielem, Adrianum, Angelum, Silvestrum, & Nauarrum. Idem Nauarrus in Summa, cap. 26. num. 23. ubi alios refert.

Dices: Ergo per se loquendo, & absque obliuione posset quis petere absolutionem à censura, non declarando se illam habere in particulari, sed vel in generali, vel etiam hoc dissimulando, solumque petendo, ut absoluitur, si forte indiget. Respondetur, si absolvens sit ordinarius Iudex, & velit ita absolueret, erit tunc dubio valida absolutio, tamen regulariter loquendo, non recte vitur sua potestate, quia ut prudenter operetur, necesse est, ut in particulari cognoscat causam censure, & an satisfactum sit Ecclesie, & in alia pena imponenda sit. Quando vero aliquis habet hanc potestatem tantum delegatam, si potest ea uti extra Sacramentum Confessionis, idem erit de illo dicendum, nisi in forma delegationis aliud expresse contineatur: si vero solum data sit potestas in ordine ad Sacramentum Confessionis, tunc per se loquendo, requiritur notitia causæ seu culpe, ob quam censura incurta est: debet ergo in particulari peti absolutio à tali censura per talem culpam contracta, alioquin si ex instituto hoc taceatur, nihil fiet. Secus vero erit, si ex obliuione: tunc enim etiam per se, & directe tollitur censura: per absolutionem generalem, ut dictum est.

Num absolutio à censuris per privilegia, aut iubilæum data, habeat locum tantum in foro interiori an etiam in exteriori.

A Aliud dubium est, an hæc absolutio à censuris, quæ datur per hæc generalia privilegia, vel Bullas iubilæorum, effectum habeat tantum in foro conscientie, vel etiam in foro exteriori. Quia vero hoc pendet ex forma privilegij, suppono primo, si privilegium nihil limiret nec explicate, nec implicite, seu ex circumstantiis, sed absolute concedat facultatem absolventi à censuris; tunc in utroque foro dari, quia cum verba sint absoluta, & gratiam contineant, amplianda sunt potius, quam restringenda, nisi ex materia subiecta, vel aliis circumstantiis constet aliam fuisse mentem concedentis. Confirmatur: nam quod talis concessio valeat in foro interno, per se notum est, quod autem extendatur etiam ad externum, patet: quia non est hæc extensio adeo specialis, & extraordinaria, ut non possit, ac debeat sub generali clausula comprehendere. Declarauit autem Pius V. in iubilæo concessio anno 1568. tales concessiones, vel eo vsque datas, vel in futurum dandas non suffragari in foro exteriori, nisi satisfacta parte: cum hac autem conditione supponit etiam ad illud forum extendi. Quid autem importet illa conditio, infra in proprio dubio declarabitur. Ex quo à fortiori constat, si privilegium explicet clare facultatem dari pro utroque foro, validam esse concessionem, quia potestas non deest in Pontifice ad delegandam hoc modo hanc facultatem: ergo si accedat voluntas, illaque sufficienter explicetur, nihil amplius desiderari potest.

At vero

*19
Resolutio
dubij quæ
ad posse-
riorem
partem.
Censuras.
Paludan.
Gabriel.
Adrianus.
Angelus.
Silvester.
Nauarrus.
20
Obliuio.
Solutio.*

At vero quando privilegium datur cum restrictione illa, videlicet, in foro conscientie, clarum est non amplius valere: quia Pontifex suo arbitrio potest non plus concedere: & ideo si privilegium restringat, non plus valet quam sonat. Quod non solum procedit, quando restrictio illa expresse additur, sed etiam quando ex materia subiecta, & ex modo concessionis, vel ex antecedentibus, & consequentibus sufficienter colligi potest hanc esse mentem concedentis: quia ex illa pendet tota facultas: unde quacunq; ratione explicetur, satis est. Exemplum commune est, si facultas hæc concedatur solum in ordine ad sacramentalem confessionem: nam tunc est solum concedi in foro conscientie. Quæ doctrina communis est, vt intelligi potest ex Covarruvia libr. 2. varior. cap. 10. num. 3. & cap. Alma, part. 1. §. 11. num. 56. Nauarro in Summa. c. 27. num. 278. Gutierrez. in Quæstio. canon. libr. 1. c. 2. Ledesma 2. part. 4. quæst. 26. articulo ultimo, circa finem.

Difficultas vero est, quid sit absolutionem dari, & valere in foro interiori tantum. Et ratio difficultatis est, quia si facultas tenetur est ad absolvendum, absolutio per illam data est valida, vt si de illa sufficienter constet, in quocunque foro suum effectum habeat: quia illa absolutio absolute, & in re ipsa tollit censuram: ergo quacunq; ratione Ecclesiæ constet sufficienter de tali absolutione, habere debet talem hominem vt immunem à censura, in quocunque foro de illo iudicet: ergo per se non potest dari absolutio in foro interiori, quæ non sit valida in exteriori: sed ad summum poterit per accidens non reputari, seu indicari vt talis; quia de illa non constat publice, seu in tali foro.

Propter hoc dixerunt aliqui, facultatem hanc ad absolvendum in foro conscientie tantum non esse ad dandum absolutionem permanentem, vt si dicam, & absolvam; sed solum ad absolvendum ad aliquem effectum, qui in foro conscientie teneat, & illo peracto, statim in censuram reincidentur, & sit necessaria noua absolutio ad licite exercendos actus quibus censura priuare solet. Vt v. g. si detur facultas absolendi à censura reservata in foro Confessionis, solum est ad absolvendum à censura ad hunc effectum, vt possit quis valide absolui sacramentaliter à peccatis: quo effectus confectus, statim redit censura, quæ noua eget absolutione, quam solum potest dare is, cui reservata est. Sed hoc falsum est, & contra vius verborum, & communem intelligentiam, & consuetudinem, quæ est optima legum, & privilegiorum interpres. Absolutio enim ad reincidentiam non est absolutio simpliciter, sed secundum quid, unde in iure non intelligitur, nisi exprimitur illa limitatio; imo in ipsamet absolutione exprimi solet, dicendo, ad hunc effectum dumtaxat: at hæc privilegia nihil tale continent, sed absolute concedunt facultatem tollendi censuras: ergo non ad reincidentiam tantum, sed absolute tollunt.

Quocirca post talem absolutionem ab excommunicatione v. g. libere, ac permanentiter potest quis se gerere, vt non excommunicatus non solum in foro conscientie, sed etiam in foro exteriori, dummodo & in illo sufficienter de absolutione constet, & debitus ordo seruetur. Vnde si excommunicatio erat occulta, & non deducta ad forum contentiosum, ex vi illius absolutionis potest homo se gerere in omnibus actionibus siue occultis, siue publicis, vt omnino carens censura. Quod si post absolutionem contingat casum illum deduci ad forum contentiosum, & in eo constare illam censuram esse incursum, oportebit vt in eodem foro constet de absolutione tum vt ille audiatur in iudicio tanquam iam absolutus, & non cogatur ad aliam absolutionem petendam: tum etiam vt excusetur ab alijs pe-

nis, quæ illi imputari possent propter illos actus, si eos post censuram contractam absque absolutione exercuisset.

Quid autem necessarium sit, vt talis absolutio nota sit in exteriori foro, sunt opiniones. Quidam existimant sufficere, vt is, qui absoluit, de eare fidem faciat, ad quam fidem augendam, & personæ qualitas, ac conditio, & alia coniecturæ, & circumstantiæ conferre possunt: & si necesse sit, posset illius iuramentum postulari; plura vero testimonia exigere alienum videretur ab omni ratione, cum talis actus natura sua ita sit occultus, vt coram testibus non fiat. Vt autem ipsemet absolvens possit huiusmodi fidem facere, necesse est, si absolutio data fuerit intra Sacramentum penitentiae, vt ex facultate ipsius personæ absolute, extra illud forum, ad hunc effectum extendatur. Et hanc sententiam tenet Nauarro in Summa. c. 27. n. 4. quauis prius significet necessarium esse, vt talis absolutio posset testibus probari. Addit vero idem Nauarro lib. 5. Confessor. in 26. de Sententia excommunicat. quando Confessor fidem hanc præbet per scriptum, debere tale scriptum dare penitenti coram testibus, & tabellione, qui in altera Scripturæ facie fidem faciat, illud scriptum esse talis Sacerdotis, &c. Ex qua sententia Nauarri constat, testimonium Confessoris, esse sufficiens, & alia testimonia solum requiri ab ipso, vt iuridice constet illud esse testimonium talis Confessoris. Quapropter si ipsemet Confessor personaliter addit, & coram iudice, id testificetur, multo magis sufficeret. Ac deinde quando solum in scriptis testimonium præbet, est quidem optima illa forma Nauarri: non tamen videtur ita necessaria, quin si alia via sufficienter constet, illam esse Confessoris subscriptionem eandem habeat auctoritatem.

Nihilominus oppositum tenuit Penna in Directorio Inquisitor. 2. part. in scholis ad Concilium Tarraconen. comment. 25. vbi refert de hac re in duobus Conciliis fuisse dubitatum, prius in Tarraconensi, in quo statutum fuit in huiusmodi casu fidem esse dandam Confessori: & in Narbonensi, quod in contrariam partem inclinauit: non est tamen ausum id definire: sed Domini Papa (inquit) responsio expectatur, vt ille refert, hæc enim Concilia non habentur in tomis Conciliorum. Dicitur tamen author securius esse existimat, asserere cum Concilio Narbonensi, satis videri quod credi non debeat Confessori. Quam etiam sententiam amplectus est Salcedo in Practica crimin. canon. cap. 109.

Sed placet prior opinio: nec testimonium illud Concilij Narbonensis mouere nos debet, tum quia nihil determinat, sed sub dubitatione loquitur: tum etiam, quia prouinciale est: præterea nobis non eonstat quo sensu fuerit locutum. Nam fortasse sentit, testimonium Confessoris non sufficere ad excusandum reum à pœna externa, vel vt credatur illi dicenti alium non deliquisse, aut iam satisfecisse: nam in ordine ad hos, aut similes effectus, qui pendet ex testimonio ipsiusmet delinquentis, & posuit alijs viis certius sciri: clarum est non sufficere testimonium Confessoris: tamen quantum ad solam actum absolutionis datæ, oppositum censo verius, vt dixi. Vnde hoc satis erit, vt prælatus credat aliquem non fuisse mortuum impenitentem, aut excommunicatum, si tam accelerate mortuus est, vt non potuerit maiorem satisfactionem Ecclesiæ exhibere. Ad quod confirmandum plura asserit Penna supra satis probabilia.

Atque eadem proportio loquendum est, quando censura fuit publica, si non fuerit iuridice denunciata: nam tunc etiam absolutio omnino tollit illam: tamen vt posset quis publice absolutione vri, necesse est, vt de illa publice constet, non propter censuram veram, sed propter putatam, & propter scandalum. Vt autem publice constare cen-

24
Quid necessarium sit, ut de hac absolutione constet in foro exteriori
Prima opinio.

Nauarro.

17
Secunda opinio.

28
Prior opinio præfertur posteriori, quæ fundamētum soluitur.

29
Quid autem si censura fuit publica.

Covarr.
Nauarro
Gutierrez
Ledesma

23
Quid sit absoluitio
per qualem
in foro
interiori,
et non in
exteriori.

24
Prima sententia.

25
Tercia sententia.

conferatur, satis erit, quod publice constet illum fuisse confessum, vel tempore iubilæi, vel habenti potestatem absolventi ex privilegio aliquo, dummodo satisfactio, quæ necessaria fuerit, publice sit etiam exhibita: quamdiu enim hoc non fit, non potest Ecclesiæ constare hominem recessisse à sua contumacia, & ad obedientiam Ecclesiæ rediisse. Ac denique eadem, seu proportionali ratione, si iam facta fuerat iudicial denuntiatio censuræ, necessarium erit, ut coram Iudice absolutio etiam probetur, ut per eum absolutus declaratur; quia alias non poterit se gerere publice ut absolutus, sed tantum coram eis, quibus sufficienter de absolutione constat, ut Nauarrus in citato loco notauit.

30 Cum ergo potestas absolventi dari dicitur tantum in foro conscientie, illa limitatio hæc operatur. Primum, ut non obstante tali absolutione, & poenitentia imposita in foro poenitentiae, possit Ecclesiasticus Iudex de delicto illo cognoscere, & satisfactionem accommodatam foro publico, & contentioso imponere. Deinde quia necesse est, ut illa absolutio, licet non iteretur, saltem declaratur, & comprobetur in foro exteriori iuxta modum, & exigentiam censuræ, ut dictum est.

Quid dicendum de illo, qui virtute iubilæi à censuræ reservata absolvitur, & postea indulgentiæ non lucratur.

31 Aliud practicum dubium potest hic tractari de absolutione à censuris reservatis data virtute iubilæi postulantibus varia opera, seu plures diligencias ad lucrandum indulgentiam iubilæi, quando ante expleta illa opera quis absoluitur à censuris, & postea neque perficit huiusmodi opera, nec indulgentiam lucratur; an prior absolutio teneat. In quo certum esse videtur, absolutionem fuisse validam, quia non fuit conditionata, sed absoluta, ut constat tum ex potestate concessa, quæ licet ordinetur ad talem finem, v.g. ad digne communicandum, & lucrandum indulgentiam; tamen datur, ut simpliciter fiat absolutio, & non sub conditione futurum: tum etiam idem constat ex verbis, & intentione absolventis: tum denique, quia contrarium repugnat, moraliter loquendo, tali concessioni; nam oportere prius lucrari indulgentiam complendo omnia opera ad illam necessaria, quam absolutio illa conditionata transiret in absolutam, & consequenter prius quam tolleretur censuram: unde cum vnum ex illis operibus soleat esse communicatio, quæ intra tempus iubilæi ultimo loco accipitur: priusquam in re ipsa ablata esset censura, accederet quis ad communionem nondum à censura absolutus: quod est contra finem talis indulgentiæ, seu concessionis. Sit ergo certum, in eo casu absolute, & non conditionate dari absolutionem, & consequenter per illam tolli censuram, si homo ille bona fide, & non ficto animo accedat, id est, cum vero proposito, & animo faciendi omnem diligentiam necessariam ad lucrandum iubilæum: hoc enim ante omnia supponendum est, ut absolutio valida esse possit. Ex quo ulterius fit, censuram priorem non redire, etiam si postea talis homo in re ipsa non exequatur omnia necessaria ad lucrandum indulgentiam: quia iam illa prior censura destructa fuit.

22 Difficultas ergo solum esse potest, an in eo casu iterum incidatur in similem censuram, ita ut censetur ille absolui quasi ad reincidentiam ad eum modum, quo virtute privilegiorum Mendicantiū absoluntur nuntii à censuris reservatis; & tamen si ante professionem habitum deserant, in eas incidunt. In presenti ergo ita posset aliquis opinari, nā videtur esse eadem, seu proportionalis ratio. Item,

A quia cum hæc absolutio non concedatur, nisi in ordine ad illam indulgentiam; videtur hæc esse intentio concedentis. Item, quia in simili casu absolutio à peccatis reservatis, quamvis valida fuerit quo ad effectum tollendi peccata, & ideo illa peccata redire non possunt, etiam si quis indulgentiam postea non lucratur; nihilominus reuiuiscit (ut sic dicam) obligatio comparandi coram Superiore: ergo similiter redibit censura, quando reservatio in illa fundatur. Et hanc opinionem tandem approbat Vgolinus dicto §. 4. num. 4.

B Alius tamen modus dicendi esse potest, dictam sententiam procedere, quando aliquis voluntarie, vel ex aliqua negligentia culpabili, ea omittit, quæ ad indulgentiam consequendam necessaria erant: nam tunc maxime procedunt rationes factæ. Etenim cum ille voluntate sua se reddat ineptum ad indulgentiam obtinendam, & omittat ea, quæ præcepta sunt ad illam effectum, non est cur tanto privilegio eiusdem iubilæi fruatur. Alioquin etiam si à principio cum ea intentione confessus fuisset, scilicet, obtinendi absolutionem virtute iubilæi, & nihil amplius præstandi, maneret simpliciter absolutus: quod sine dubio falsum est. Et sequela patet, quia in utroque casu voluntarie omittuntur opera necessaria ad iubilæum: quod autem illa voluntas antecedit, aut sequatur, non videtur tam substantialis differentia, ut propterea vna absolutio sit valida, altera vero rata, & valida. Videtur ergo secunda proportio, ut sicut quando voluntas antecedit, à principio absolutio est inualida; ita quando subsequitur, reddat illam inefficacem eo modo, quo id fieri potest, scilicet, reincidendo in censuram. Secus autem erit, quando sine culpa accidit, ut talis persona aliquod huiusmodi opus omittat, nimirum naturali obliuione, vel ex aliquo impedimento naturali, aut moraliter necessario, ut egritudine, vel alio simili: quia tunc cum ille fuerit simpliciter absolutus, & postea nec culpa, nec voluntate sua cetera omittat, non est rationi consentaneum, ut iterum incidat in censuram.

C Alij vero sine distinctione affirmant, in eo casu non reincidi in censuram. Ita tenet disputationis gratia (ut ipse ait) Vgolinus dicto §. num. 4. qui, licet distinguat, an absolutio data sit simpliciter, vel tantum ad vnum actum; tamen non est necessaria distinctio; quia quando priori tantum modo conceditur potestas absolventi, scilicet, solum ad effectum lucrandi indulgentiam: tunc etiam si quis omnem diligentiam adhibeat, ac tandem indulgentiam obtineat, nihilominus iterum incidet in censuram, quia similis absolutio non habet maiorem vim, ut infra declarauimus: ergo à fortiori, si indulgentiam non lucratur, etiam incidet: id tamen non erit solum propter omissionem operis necessarij indulgentiæ, sed propter modum absolutionis, & ideo nihil refert ad præsentem questionem; supponenda est ergo potestas ad præstandam absolutionem puram, & simpliciter, & tunc sine distinctione dicitur, non redire censuram per eam ablatam in prædicto casu. Quam sententiam tenet Corduba in Summa, quæ 21. & mihi videtur probabilior, & satis secunda, non solum quando prædicta omisio casu, aut inuoluntarie accidit, quod indubitatum videtur, sed etiam si ex negligentia voluntaria contingat.

E Ratio est, quia absolutio, quæ pure, & simpliciter datur, nunquam est explicanda ad reincidentiam, nisi vel facultas absolventi ita expresse concessa sit, vel in casibus, & modo à iure expressis, in cap. Eos, de Sententia excommunicat. in 6. Sed hæc absolutio pure, & simpliciter data est, & in concessione nulla est facta mentio de hac reincidentia: ergo non est ita interpretanda. Itē, quia licet illa facultas concessa sit in ordine ad consequendam illam indulgentiam, tamen usus, & effectus eius non pendet ex illo fine,

Declarauit Clementis in vi. habetur in compendio privilegiorum huiusmodi. Absolutio ordinaria, quoad infra. res §. 4. Vgolinus. 33. Secunda opinio.

14. Tertia opinio, & contra. Vgolinus.

Cordub.

Absolutio huiusmodi est valida.

Censura si sit ablata, non redit.

22. An in illa casu simile censuram incurritur.

Prima opinio.

sine, vt executioni mandato; sed in intentione concepto. In quo est magna differentia inter eum, qui accedit absque intentione præstandi reliqua necessaria ad iubilæum, & eum, qui accedit cum tali intentione, licet illam mutet: nam in eo deficit aliquid essentiale ad valorem absolutionis, quando illa datur; in hoc autem nihil deficit, & ideo effectum habet, qui non pendet ex futuro euentu; ac proinde iam non est vnde censura pullulet, aut reuiviscat: quia neque est de nouo imposita, nec absolutio sub ea forma, & declaratione lata est. Atq; ita facile expediuntur rationes in contrarium.

License extra Sacramentum Confessionis vti licentia ad absolvendum à censuris per Iubilæum concessa.

Tertio dubitari solet de hac facultate absolvendi à censuris reservatis per huiusmodi iubilæa, aut Bullas concessa, an liceat vti illa extra Sacramentum Confessionis. Respondetur tamen breviter, hoc pendere ex verbis, & forma ipsius confessionis: vtroque enim modo potest Pontifex illam concedere, vt per se notum est: ergo ex voluntate eius pendet: hæc autem voluntas ex verbis confessionis colligenda est. Vnde si potestas absolvendi à censura absolute concedatur, ita vt in foro interiori, & exteriori valeat, signum est non dari dependentem à Sacramento, vel confessione peccatorum: quia absolutio à censura non pendet ex absolutione à peccato: nam ab his, qui potestatem habent ordinariam, sine Sacramento conceditur, vt latius Sylvester verbo *Absolutio*, 3. idem ergo poterit delegatus, si à delegato non limitetur. Regulariter autem loquendo, quando hæc concessio fit tantum in foro conscientie, & in ordine ad internam & bonam animæ dispositionem, solum datur potestas absolvendi à censura intra sacramentum penitentiae. Atque ita censent multi viri docti de concessione, quæ fit per Bullam Cruciatæ, in qua habentur illa verba: *Auditis confessionibus eorum, posui eos à quibusvis peccatis, & censuris absolvere.* Et Pius V. in Bulla iubilæi, millefimi quingentesimi sexagesimi octavi declaravit, huiusmodi absolutiones dandas esse in foro interiori, & penitentiali. Atque ita sentit Nauacrus in Summa, cap. 26. num. 41. & Corduba in Summa, quæst. 19. Vnde fit, per hæc privilegia non posse aliquem absolui à censura reservata, nisi simul à peccato absolvatur: nam licet absolute, & secundum se non repugnet absolui aliquem à censura reservata, & non à culpa, imo frequenter ita fiat ad tollendam reservationem peccati, vt supra dictum est tractando de Confessione; tamen quando concessio non fit ad absolvendum à censura, nisi in Sacramento Confessionis, non potest absolutio censuræ ab absolutione culpæ separari.

Dices: absolutio à censura necessario antecedere debet absolutionem à culpa, id autem, quod est prius, potest separari à posteriori. Responderi potest, hanc absolutionem à censura fieri eadem forma verborum, quæ sacramentalis est, scilicet, *Ego te absolvo*, quæ ex intentione proferentis simul ad culpam, & ad censuram extenduntur, debito tamen ordine, ita vt prius natura censuram, quam culpam tollat: & ideo nunquam posse in re separari vnâ ab alia. Sed licet non repugnet, absolutionem à censura fieri illo modo, non tamen est necessarium, etiam quando conceditur per privilegium, sed per distincta verba, & ordine temporis præmitti potest ante formam sacramentalem imo communi vfu Ecclesiæ ita fieri solet. Et merito, quia ita fieri expedit, tum ne eadem verba formæ Sacramenti in duplici sensu, quasi æquiuvoco proferantur: tum

etiam, quia illud est duplex iudicium, & duplex sententia procedens ex iurisdictionibus distinctis: tum maxime quia decet, vt antequam incipiant proferri verba sacramentalia, homo sit absolutus, & liber à censura.

Antecedit ergo non tantum natura, sed etiam tempore absolutio à censura absolutionem à culpa. Nihilominus tamen sunt hæc inseparabilia moraliter in præfenti casu, tum quia talis minister non potest licite intentione sua illas separare, volens absolvere à censura, & non à culpa: tum etiam, quia neque in effectu separare illas debet, quia non debet absolvere à censura antequam habeat materiam (vt sic dicam) præparatam, seu sacramentalem causam auditam, atque ita dispositam, vt post absolutionem à censura possit etiam absolvere à culpa: quia non est aliter concessa potestas dandi absolutionem à censura, nisi per modum dispositionis proxime absolutionis à culpa: quia verò hæc dispositio non est physica, sed moralis, nec fit naturali, sed humano modo: ideo simul etiam fit moraliter, non physice. Quocirca si casu aliquo contingeret, Sacerdotem, qui rite, & recte cepit absolvere, perficere formam absolutionis à censura, & non ultra progredi ad absolutionem peccatorum, vel quia repente mortuus est, aut loquelam amisit, aut (quod difficilius est) quia subito mutata voluntate noluit à peccatis absolvere: in huiusmodi casu existimo absolutionem censuræ ratam manere, & postea non esse aliam necessariam, & peccata illa iam non manere reservata, sed à quocunque habente communem iurisdictionem in foro penitentiae posse absolui: suppono enim non habuisse aliam reservationem, nisi mediante illa censura. Ratio est, quia illa absolutio à censura, licet concedatur, & fiat in ordine ad absolutionem à peccatis, non tamen est conditionata, sed absoluta, & pura, vt supra dicebam; & ideo statim habet suum effectum, qui ratus permanet, etiam si alius effectus, seu finis non obtineatur. Neque ibi habet locum reincidentia, quia non est sub ea conditione, & forma data hæc potestas, vt supra dictum est; Maxime, quia in eo casu absolutio illa data est post auditam confessionem, & in foro sacramentali saltem inchoate, cum intentione, & animo perficiendi illud: ergo habet omnia, quæ requiruntur ex vi talis privilegij, seu confessionis: neque enim ibi petitur, vt iudicium ipsum sacramentale omnino consummatum esse debeat, antequam absolutio à censura effectum habeat, neque id poterat convenienter fieri, aut postulari, vt ex dictis satis patet.

Quomodo utendum sit hac facultate sub hac conditione concessa, satisfacta parie.

Vltimo queri potest hoc loco, quomodo utendum sit hac facultate, quando conceditur sub ea limitatione, *satisfacta parie*, vel alia simili. Et difficultas est, an fit de necessitate talis absolutionis, vt illa conditio prius expleta sit. In qua re certum est apud omnes, per se loquendo, necessarium esse, vt talis non præexistat: quia hoc expresse requiritur per illa verba, *satisfacta parie*, quæ de præterito sunt, ergo vt quis legitime utatur potestate sibi concessa, necesse est, vt illam formam, seu conditionem servet. An vero tanta sit hæc necessitas, vt etiam penitens ob impotentiam satisfacere non possit in præfenti tempore, vel loco: nihilominus absolui non possit à censura virtute talis iubilæi, vel concessionis, quæri solet.

In quo dubio Soto in 4. dist. 22. quæstio. 2. art. 3. negativè respondet: nam licet ille, qui non est solvendo (inquit) quantum ad Deum absolutus sit, nihilomi-

*Per se loquendo conditio debet absolvi-
lutionem præcedere.*

Soti opinio.

nihilominus ex vitalis priuilegij non potest absolui à censura; quia facultas non est amplior, quam verba sonant; verba autem simpliciter requirunt, vt pars iam sit satisfacta, & non committunt Sacerdoti arbitrium, an pœnitens possit soluere, necne; sed hoc referuat Pontifex ordinario Iudici. Item quia si ille semel absolutus à censura postea esset soluendo, & non satisfaceret, licet quo ad Deum reincidentet in culpam, non tamen reincidentet in censuram, quia hæc priuilegia non dant potestatem absoluenti ad reincidentiam, sed simpliciter, vt supra diximus, & ibi docet Soto, hoc autem cederet in detrimentum partis læsæ; ergo non est verisimile, per hæc priuilegia concedi talem potestatem. Quam opinionem sequutus est Gutierrez in libro 1. suarum questionum, cap. 5. num. 29.

Gutierrez.

41
Qui soluendo non est, per illam concessionem posse absolui vtriusque opinio.

Nihilominus probabilius censeo oppositum, nimirum iuxta negotij qualitatem, & conditionem personæ, & alias occurrentes circumstantias considerandum esse, an pœnitens possit moraliter prius cum effectu satisfacere, quam absoluiatur à censura, & tunc id præmittendum esse; si vero non possit, necetiam absolutio differri possit, nisi per multum tempus, vel cum magno detrimento; tunc censeo posse absolui, si satisfaciatur eo modo, quo de præsentis potest, id est præstando cautionem vel pignori, si potest, vel iuratoriæ, si maiorem non potest, & exhibendo talia signa pœnitentiæ, & propositi, vt Confessor probabiliter iudicet, absolutionem & profuturam ipsi pœnitenti, & non impedituram, seu futuram occasionem, quominus comparata potestate postea satisfaciatur. Ita tenet Iacobus de Grassis libro 4. suarum decisionum, cap. 16. num. 6. citans Nauarrum in Summa cap. 26. num. 7. vbi generatim loquitur de absolvente ab excommunicatione; & cap. 27. num. 37. agens de hac satisfactione ab eo, qui habet facultatem absoluenti, post satisfactionem validam esse; intelligendus autem videtur hic locus iuxta priorem. Et eandem sententiam significat Armilla verbo Absolutio, numer. 48. iuncto 51. Ratio autem huius sententiæ est, quia cum Pontifex ait, satisfacta parte, intelligendus est, quantum pœnitens satisfacere potest; quia non est verisimile, Pontificem postulare conditionem impossibilem. Item, quia sæpe in iure conceditur potestas absoluenti sub conditione simili, & tamen semper intelligitur eo modo, vt colligitur ex Clementina Multorum, & Clementina Nolentes, de Hæreticis, & notat Nauarrus in Summa, cap. 27. num. 47. & 48. vbi in fine citat opinionem Soti, & de illa nihil dicit.

Grassus. Nauarrus.

Armilla.

42
Quid si pœnitens soluendo sit, & tamen ante solutionem absoluitur? Ratio dubitandi.

Sed quid si pœnitens possit commode prius satisfacere, nihilominus Sacerdos eum absoluat ante exhibitam satisfactionem, contentus eius proposito, promissione, aut iuramento, talis ne absolutio, valida erit? Quod enim ille Sacerdos grauius peccet, dubium non est: nam & iniuriam facit parti læsæ, & excedit modum, & limitem facultatis sibi concessæ. Dubitatio ergo solum esse potest, an talis absolutio valida sit. Et ratio dubitandi est quia potest esse absolutio iniusta, & nihilominus valida, cap. venerabilibus, §. Vbi autem, de Sententia excommunicat. in 6. Et in simili forma Iudex ordinarius, quamuis interdum iniuste absoluat sine satisfactione partis læsæ, absolutio valida est, vt ex citato capitulo o constat. Nihilominus dicendum est, in eo casu absolutionem irritam esse, quia sine potestate ad sic absoluentem data est, & in hoc omnes Doctores citari conueniunt. Quod optime declarauit Caietanus in Summa, verbo Absolutio, & ex illo Armilla eodem, verbo 48. Qui distinguunt de absolutione iniusta, solum quia contra ius personæ, vel contra ius constitutionis, id est canonis, vel cuiusque Bullæ, aut priuilegij concedentis potestatem sub tali forma, & conditione. Prior ergo absolutio, licet sit

Resolutio.

Caietanus. Armilla.

A iniusta, nihilominus valida est: quia in ea non interuenit defectus potestatis, sed abusus. Posterior vero & est iniusta, & invalida: quia constitutio ipsa, seu concessio limitauit potestatem, & noluit illam dare nisi posita tali conditione.

Quin potius addunt aliqui, quoties potestas hæc delegatur per huiusmodi Bullas, seu priuilegia, etiam si non exprimitur illa conditio, semper subintelligi adiunctam, ita vt absolutio aliter data nulla sit. Quia Pontifex non vult per huiusmodi concessionem damnum aliquod inferre tertie personæ. Ita tenet Iacobus de Grassis citans Nauarrum lib. 5. Consiliorum, & 8. & consil. 11. num. 1. Sed in eis locis hoc non docet, & est nimis rigorosum: & ideo oppositum censeo probabilius, quia quando concessio est absoluta, & peculiarem non habet limitationem, interpretanda est secundum commune ius; sed communi iure, qui simpliciter habet hanc potestatem, facit actum validum, etiam si iniuste illa utatur: ergo idem erit in præsentis casu. Atque ita sentit Nauarrus in Manuali cap. 27. num. 37. vbi ait, quod licet in mandato seu rescripto, Papæ, in quo hæc facultas absoluenti conceditur, exprimitur, vt secundum formam iuris detur, quamuis postea detur absolutio non seruata debita iuris forma, nihilominus absolutio tenet, quia intentio Pontificis non est inducere nouam formam, sed solum admonere commissarium id, quod secundum ius facere debet, vel certe, quia ad ipsam iuris formam pertinet, vt talis censura valida sit, etiam si male concedatur: ergo a fortiori, quando in rescripto nihil exprimitur, sed absolute potestas conceditur, absolutio est valida, etiam si iniusta sit.

Quapropter merito aduertit Caietanus citato loco, attentè esse consideranda verba canonis, vel Bullæ, quibus hæc satisfactio partis postulatur, an talia sint, vt illam exigant tanquam necessariam conditionem & limitent potestatem ad talem modum: nam, quando sunt huiusmodi, irritant absolutionem aliter factam; sunt autem huiusmodi quando expresse negant potestatem, siue actiue, siue passive proferantur, vt cum dicitur: *Alius non possit absolui, vel: Alius non possit absolui, vel: Alius non possit absolui non valeat.* Et quamuis non tam expresse dicatur, si concessio sit conditionata formaliter, vel æquipolenter, vt *absoluas eum, si satisfecerit, vel Satisfacta parte absoluat, eandem vim habet.* Atque ita in his, & similibus casibus absolutio est irrita, si aliter fiat: secus vero erit quoties potestas conceditur absque huiusmodi verbis ita limitantibus illam.

Addit vltimus Nauarrus dicto libro quinto Consiliorum, titulo de Sententia excommunicationis, consil. septimo oportere, vt debitum satisfactionis non sit dubium, sed certum: nam, si dubium sit, tunc non est necessarium, vt satisfactio partis antecedit absolutionem, etiam si in ipsa concessione expresse illa requiratur. Quia debet intelligi quando debitum certum est, & indubitatum, argumento capitis Solet, de Sententia excommunicationis in sexto, ibi, *Nisi eum excommunicatum pro manifesta dicat offensâ, & expressius id habetur in capite, Ex parte, primo, de Verborum significat.* Idem verò Nauarrus in Summa capite 26. numer. 7. declarat, distinctionem hanc de debito dubio, vel certo, habere locum in foro exteriori, non autem in interiori, in quo confessione ipsius pœnitentis standum est. Quia verò in hoc etiam foro contingere potest, vt pœnitens habeat conscientiam dubiam, vel certam, ideo etiam in illo non est omnino præmittenda illa distinctio: nam, quando pœnitens in conscientia sua certus est talem offensionem, vel damnum commisisse, ac proinde ad satisfactionem teneri, tunc clarum est necessarium esse, vt prius satisfaciatur, si potest, vel, si non potest, vt conuenientem cautionem exhibeat. At vero si certus non sit, sed dubius, an ipse fuerit causa damni,

43
An in omnibus facultatibus per Bullas concessum includatur hæc conditio, vt ejusmodi.

44
Vide Armilla de excomm. Caiet.

45
Si debitum dubium sit, non est necesse satisfactionem præmittere.

Qua conditiones requirantur ex parte absoluentis, ut absolutio à censura recte feratur.

Hactenus explicuimus potestatem, quæ est velut fundamentum ad ferendam absolutionem, & consequenter de clarauimus quoniam possit absolvere. Vnde etiam constat (saltem in communi) circa quem possit hæc absolutio exerceri. Nam, cum absolvens debeat esse prælatus, seu superior habens iurisdictionem, consequens est, ut is qui absoluitur, debeat esse subditus; nam hæc correlatiua sunt. Et præterea necesse est ut absolutione indigeat, id est, ut sit ligatus, quia solui non potest, quod ligatum non est. His ergo positis, videndum superest, quæ aliæ conditiones ex parte vtriusque extremi requirantur, ut hæc absolutio, & validè, & recte ferri possit.

Et primum ex parte absoluentis necessarium est, ut sit clericus. In quo ferè eadem regula seruanda est, quæ de ferente censuram fuit data; quia potestas ligandi & soluendi quandam æqualitatem, seu proportionem seruat; ille enim potest soluere, qui potuit ligare, per se loquendo; sicut ergo non ligat, nisi clericus, ita non absoluit, nisi clericus. Et è conuerso, sicut ad ligandum non est necessarius ordo sacerdotalis, sed inferior sufficit, imò & prima tonsura, ita etiam ad absolvendum, si iurisdicção non desit. Solum est aduertendum, quando hæc potestas conceditur, seu delegatur per lubeat, aut similes Bullas, vel priuilegia regulariter concedi solis sacerdotibus: quia vel solum vel præcipue conceditur in ordine ad poenitentiam & absolutionem sacramentalem, quæ à solis sacerdotibus dari potest.

Possitne in articulo mortis absolutio à censura per laicum, vel clericum non sacerdotem impendi.

Dubitari autem potest, an in aliquo casu possit laicus absolvere à censura, & præcipue quærifollet de articulo mortis, seu necessitatis extremæ. In quo certum est, quemlibet sacerdotem posse absolvere à quolibet casu reservato, & cõsequenter à quolibet censura, si desit proprius sacerdos, iuxta doctrinam Concilij Tridentini, sess. 14. c. 7. supra declaratam, cum de poenitentia ageremus. Vnde si addit sacerdos, certum est nullum alium posse absolvere à censura, tum quia absolutio à censura in illo articulo præcipue conceditur propter absolutionem sacramentalem, tum maxime, quia hæc est intentio Ecclesiæ, ut constat ex usu, & traditione, & ex iuribus, quæ de hac materia loquuntur, quale est capitulum vltimum de sepulchris, & 25. q. 6. per multa capita, in quibus generatim de poenitentium reconciliatione sermo est.

Solum ergo est dubium quando deest sacerdos, an quilibet etiam laicus possit absolvere. Et ratio dubitandi est, nam Ecclesiæ, saltem Summus Pontifex potest hanc potestatem laico cõcedere: ergo credendum est cõcessisse, & hanc esse eius voluntatem. Patet consequentia, quia etiam si ille non possit absolvere à peccatis, ipsa absolutio à censura per se est valde utilis, multumque potest conferre ad salutem animæ: ergo, cum Ecclesiæ omnibus modis hanc procuret fidelibus, & propterea in illo articulo de iurisdictionem ad absolvendum à peccatis, omnibus qui sunt capaces illius; eadem ratione credendum est dare illam ad absolvendum à censura, omnibus, qui sunt capaces talis iurisdictionis, cuiusmodi sunt etiam laici. Et confirmatur, nam, licet cõtingat hominem

N

damni, nec ne, vel an sufficienter iam satisfecerit, vel an talis fuerit offensio, ut ad satisfactionem obliget, tunc seruandæ sunt regulæ generales de conscientia: nam, si tale dubium fuerit speculatiuum, nihil refert per se consideratum, sed solum iuxta practicū iudiciū, quod (illo non obstante) certum esse potest: & quia hoc iudiciū practicū agendi, vel non agendi semper potest esse certum, non obstante dubio speculatiuo, vel opinatiuo, ideo ad tale iudiciū attendendū est. Nā fieri potest, ut ex aliquo generali principio, v.g. quod in dubio melior est conditio possidentis, vel quod in operando licet sequi opinionem probabilem, vel ex alio simili, adiuncto illo dubio speculatiuo, formet quis hoc iudiciū practicū certū, hic, & nunc non teneor satisfacere. Vel è contrario etiam fieri potest, ut ex alio principio cū illo dubio inferatur aliud iudiciū practicū, vel v.g. q. in dubijs pars iniuste læsa, seu offensā melioris est conditionis, vel aliud simile. Atq. ita ad certitudinem practicam de debito satisfactionis attendendum est: nec possumus hic aliam regulam in particulari tradere, sed ad scientiam, & conscientiam iudicis, seu confessoris pertinebit de obligatione iudicare.

Ex quo tandem fit, si excommunicatio talis sit, quæ nullam satisfactionem partis læsæ requirat, tunc posse per huiusmodi priuilegia tolli absque alia satisfactione: quia hæc clausula non additur in Bulla, seu priuilegio ad limitandam potestatem absoluentis à solis illis delictis, quæ habent partem læsam sed solum, ut quando necessaria est talis satisfactio, premitatur: hæc est enim euidenter intentio Pontificis, & communis omnium interpretatio. Dices, Semper est aliqua pars læsa, saltem Ecclesiæ, seu prelati, cui per contumaciam iniuria est facta. Respondetur, primum huic iniuriæ satisfactio sufficienter per poenitentiam, & adhibendo cautionem, vel iuramentum de parendo Ecclesiæ mandatis, si res pendeat in futurū, & non possit statim executioni mandari: nam, si possit, etiam debet prius fieri. Vt v.g. si concubinaris excommunicetur ab Episcopo, donec cum effectu concubinam eiiciat, non est absoluentus: si tamen illam eiiciat cum proposito, & promissione non amplius redeundi ad illam, non est ab illo exigenda alia satisfactio, nec tenetur v.g. soluere poenam, quia istam non debet donec condemnatur. Et eadem ratione non est cogendus soluere expensas, v.g. stipendium tabellionis, aut iudicis, &c. etiam si in foro exteriori ad hæc omnia sit compellendus, quia etiam hæc non debentur, nisi seruato ordine illius fori, iuxta caput Venerabilibus, §. Porro, de Sent. excom. in 6. Quod rectè notauit Soto, & eum sequitur Gutierrez locis citatis.

Qui propterea recte addunt, in illa clausula, *Satisfacta parte*, per partem non intelligi prælatum, præcipientem, vel excommunicantem, sed aliquam aliam personam offensam: nam illa offensio iudicis generalis est in omni censura, & similiter obedientia, seu cautio parendi Ecclesiæ generaliter requiritur in omni censura; ibi autem aliquid speciale proponitur pro absolutione ab his censuris, & delictis, quæ in alicuius iniuriam, vel offensionem facta fuerunt. Vnde illa satisfactio in proposito idem est quod restitutio, siue honoris siue formæ, siue aliorum bonorum. Cuius rei exemplum optimum est in Concilio Tridentino session. 25. cap. 12. de Reformatione, ibi: *Nisi plena restitutione sequatur*. Vltimo tandem aduertendum est, tanti ponderis esse hanc satisfactionem iuxta Pontificis intentionem, ut Pius V. in lubeat anni 1568. declarauerit huiusmodi absolutionem, quæ fit, satisfacta parte, etiam in foro exteriori suffragari, quod notauit Bartholomæus Medina in sua instructione confessorum cap. 12. quod intelligendum puto iuxta superius dicta, & magis explicabitur infra tractando in particulari excommunicatione, & eius absolutione.

Fr. Suarez tom. 5.

2. Absoluentis à censura debet esse clericus.

3. Conc. Tri.

4. Ratio dubitandi pro parte affirmatiua.